

NIEUWSBRIEF

Werkgroep Avifauna Drenthe

VAN DE VOORZITTER

Najaar 2011. Eindelijk zomer met temperaturen rond 25 graden. Maar dan nog geen week later gevolgd door dagen van rond 10 graden. Herfstige buien met veel water en stormachtige dagen met vervolgens de eerste nachtvorst en hagelbuien. En dat allemaal in een periode van enkele weken. De ene dag in korte broek het veld in, de andere dag bibberend van de kou en de natte die door alles heen dringt. En dan na deze extreme wisselingen weer dagen met prachtig weer. Weliswaar een stuk kouder, maar in de zon is het toch heerlijk toeven.

Ja, het klimaat verandert toch echt wel. Is dit het nieuwe ritme van de natuur voor de komende tijd? De opmaat naar een periode met prachtig weer in het voorjaar en najaar en natte zomers? Ik heb geen idee. Maar als je zo links en rechts om je heen je oor te luisteren legt, dan zou dat wel eens het scenario kunnen zijn. En wat zou dat dan gaan betekenen voor de wintertijd? Voorspellers wagen het al om te beweren dat we een strenge winter krijgen. Afwachten maar.

En dan die prangende vraag: hoe reageren vogels hier op? Wat voor invloed heeft dit najaarsweer op bijvoorbeeld de trek. Zijn trekvogels daardoor ook van slag? Vertrekken ze later of nemen ze meer tijd door het mooie weer?

En wat voor invloed heeft dit op het jaarlijkse ritueel van de trek? Veranderen de bekende patronen? En hoe zit het met de trekroutes? Gaan die ook veranderen?

Gaan de vogels straks minder ver? En verschuift het broed- en overwinteringsgebied? Zijn onze zomervogels straks doortrekkers of misschien wel wintergasten?

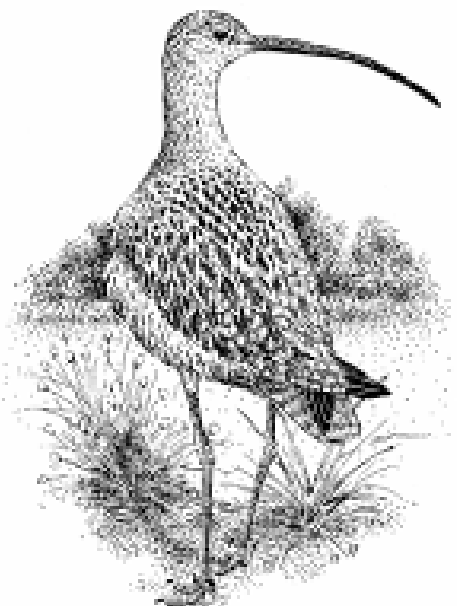
Zo maar wat vragen. Raar? Ik denk het niet. Als ik zo om mij heen verschillende vogelaars hun verbazing hoor uitspreken over bijzondere waarnemingen onder bijzondere omstandigheden, dan lijkt het al aardig de realiteit te worden. En dan roept dan gelijk een andere vraag op: Moeten we daar blij om zijn of niet....?

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

Jaargang 23 (nr. 3): oktober 2011

INHOUD

Drentse Vogel van het jaar 2010: Ransuil	3
Klapeksters in de winter van 2010/2011	4
Ganzen en zwanen in de winter van 2010/2011	8
Ledenraad SOVON.....	11

Colofon

De WAD-Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe en wordt gratis toegezonden aan alle donateurs van de WAD en aan alle medewerkers van projecten van de WAD en SOVON in Drenthe.

Voor toezending buiten de hierboven vermelde doelgroep kan een verzoek worden gedaan aan het bestuur van de WAD:

Postbus 431, 9400 AK te Assen.

De Nieuwsbrief dient tevens als informatiebulletin voor de districtskoördinator en vertegenwoordigers van de ledenraad van SOVON voor Drenthe. De Stichting WAD fungeert als districtsraad voor de vereniging SOVON. De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar.

REDACTIE EN VORMGEVING

Sjoerd Boonstra
Grasbeemd 19
9403 MH Assen
info@avifaunadrenthe.nl

WAD OP HET INTERNET

Op www.avifaunadrenthe.nl kunt u de website van de Werkgroep Avifauna Drenthe vinden. Daar kunt u deze, maar ook alle voorgaande Nieuwsbrieven lezen en eventueel downloaden in PDF-formaat.

INSTUREN KOPIJ

Kopij voor de Nieuwsbrief kan opgestuurd worden naar het redactieadres. Ook is het mogelijk om via de website kopij naar het algemene mailadres van de WAD te sturen:

info@avifaunadrenthe.nl

Onze voorkeur gaat uit naar aanlevering in digitale vorm, liefst via e-mail in Word- of tekstbestand. Grafieken en/of tekeningen bij voorkeur in JPEG- of GIF-formaat en liever niet in BMP. Afbeeldingen kunnen ook in het document worden verwerkt.

Deze nieuwsbrief is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe en SOVON.

DRENTSE VOGEL VAN HET JAAR 2010 RANSUIL

In het afgelopen winterhalfjaar is er in Drenthe gespeurd naar Ransuilen. Het ging daarbij om uilen op de roestplaatsen. In deze nieuwsbrief willen we verslag doen van de resultaten.

Op de volgende plekken werden roestende Ransuilen gevonden:

- Paterswolde (2 plaatsen)
- Rolde
- Westersche veld van Rolde
- Annerveenschekanaal
- Havelte
- Zuidlaren

Het totaal aantal getelde Ransuilen bedroeg 47. En – zoals verwacht – werden de meeste vogels in de bebouwde kom aangetroffen.

Dit beeld is natuurlijk niet compleet. Deze herfst en winter willen we proberen het plaatje nog meer compleet te krijgen. De mensen die "hun roestplaats" hebben doorgegeven, willen we vragen dit in de komende maanden opnieuw te doen. En daarnaast hopen we op

nog nieuwe gebieden en nieuwe tellers. In eerdere jaren (vanaf 2005) zijn er ook Ransuilen gezien in Peize, Assen, Gasselte, Vries, Norg, Roderwolde, Hijken, Dwingelderveld, De Groeve, Boswachterij Ruinen, Echternersand en Ruinerwold. Een deel van deze Roestplaatsen zal waarschijnlijk nog wel gebruikt worden en het zou mooi zijn als we een completer beeld van de actuele situatie.

Dus op zoek naar roestende Ransuilen. Regelmatig - bijvoorbeeld om de 14 dagen tellen van de aantallen - geeft een mooi idee over het verloop in de maanden. Via de website is het formulier om de gegevens op in te vullen te downloaden en bij de volgende WAD-nieuwsbrief zal het weer worden meegestuurd. Maar ook via de mail of telefonisch kunnen gegevens worden doorgegeven.

Onderstaande personen bedankt voor het tellen en doorgeven van de gegevens: Fred van der Noord, Eelco de Boer, Gerrit Meyers, Irma Finke, Ernst Oosterveld, dhr/mevr. Karsens, Harold Steendam.

Hans Olk, Remco Drewes en Harold Steendam

KLAPEKSTERS IN DE WINTER VAN 2010/2011

Inleiding

Bij het verschijnen van deze WAD-nieuwsbrief zullen de eerste Klapeksters al wel weer op een aantal van de bekende plekken te bewonderen zijn. Diegenen die afgelopen 'zomer' nog op het Fochtelooerveen zijn geweest hebben mogelijk al een voorproefje genomen. Sinds begin augustus zit hier namelijk al een Taigaklapekster (ondersoort *homeyeri*). De Taigaklapekster is zeer lastig van de nominaatvorm te onderscheiden. Ietsje groter en met iets meer wit.

De Klapekster neemt voor de meeste vogelaars een speciale plaats in. Waarnemingen geven een extraatje aan een dagje vogelen of een winterse wandeling. De meeste waarnemingen worden gedeeld met anderen en belanden in het aantekeningen-

boekje of zelfs op de daartoe gespecialiseerde websites. De Klapekster is daarom een perfecte soort om jaarlijks te volgen. De winter van 2010/11 is de achtste winter in rij waarin we als WAD een overzicht proberen te geven over aantallen en verspreiding in de provincie Drenthe.

Methode

Het totaaloverzicht is vrijwel geheel gebaseerd op losse meldingen van Klapeksters. Extra stimulans en enige mate van standaardisatie werd gegeven door twee landelijke simultaantellingen te organiseren. De eerste telling werd in het weekend van 18/19 december 2010 georganiseerd, de tweede telling viel in het weekend van 22/23 januari 2011. De organisatie was in handen van het team van waarneming.nl, waarbij de WAD een deel van de Drentse organisatie op zich heeft genomen. De in ons overzicht verwerkte waarnemingen zijn afkomstig van het Bijzondere Soorten Project (BSP) van SOVON, van www.waarnemingen.nl of rechtstreeks via de waarnemers (telefonisch, e-mail of post).

In totaal zijn 683 waarnemingen in het overzicht verwerkt. Een deel daarvan (n=187) bestaat uit nul-waarnemingen. De overige waarnemingen betreffen in de meeste gevallen 1 exemplaar. Er zijn 15 waarnemingen in het overzicht verwerkt waarin melding wordt gemaakt van twee of meer Klapeksters. Dit zijn vaak gebiedstellingen.

De verdere verwerking bestond uit het samenstellen van winterterritoria. Hierbij hebben we definitie gehanteerd dat er tenminste één waarneming in de maanden december of januari moest liggen. Klapeksters die alleen buiten deze maanden zijn waargenomen, zijn aangemerkt als doortrekker of tijdelijke pleisteraar.

Weer

De berichtgeving rondom het samenkomen van de Elfstedencommissie betekent dat we te maken hadden met een vrij koude winter. Het koude karakter van de winter kwam vrijwel geheel voor rekening van de maand december. Met een landelijk gemiddelde temperatuur van $-1,1^{\circ}\text{C}$ was het de koudste december sinds veertig jaar (www.knmi.nl). Naast de flink lage temperaturen waren er een aantal perioden met sneeuwbedekking. Van 26 november tot en met 10 december en van 14 december tot en met 1 januari was er

sprake van een laag(je) sneeuw (www.knmi.nl). Eind december, toen er ook nog een stormachtige wind opstook, waren de wegen plaatselijk door sneeuwduinen onbegaanbaar. In januari en februari waren de weersomstandigheden minder winters, enkele korte koudeperiodes daargelaten. Met uitzondering van 24 februari was er na de jaarwisseling geen sneeuwdek meer aanwezig.

Resultaten

Aankomst en vertrek

Vanaf half augustus werd al een Klapekster gemeld op het Fochtelooerveen. Wanneer deze 'overzomerende' Klapekster niet wordt meegerekend dan arriveerden de eerste 'echte' Klapeksters op 29 september (Kraloerheide) en 30 september (Hijkerveld). Dit is redelijk in lijn met voorgaande jaren. In de winter 2009/10 werd de eerste waarneming gedaan in de eerste week van oktober. In de winter 2008/09 was dat in de derde week van september.

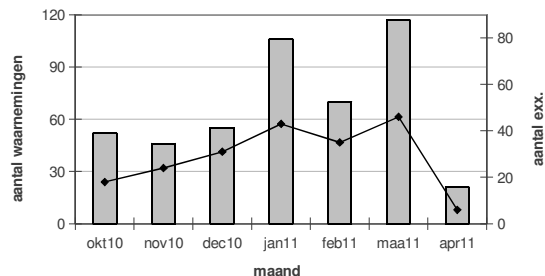
De laatste waarneming was op 30 april op het Eexterveld. Ten opzichte van voorgaande winters is dit rijkelijk laat.

Aantallen en verspreiding

Tussen aankomst en vertrek is een geleidelijke toename van aantallen te zien tot en met januari. Na maart nemen de aantallen hard af (zie figuur 1). Het dipje in februari heeft waarschijnlijk te maken met de slechte weersomstandigheden, waardoor minder uren in het veld zijn doorgebracht. Het aantal waarnemingen in deze maand (lees activiteit waarnemers) bleef ook duidelijk achter bij de omliggende maanden.

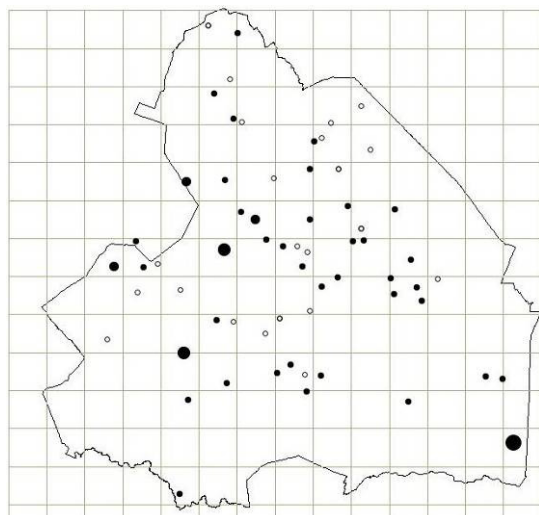
De meeste Klapeksters werden in maart waargenomen (n=46). In deze maand zijn de bekende pleisterplaatsen nog steeds bezet en

kan de soort daarnaast ook opduiken op ongebruikelijke locaties. Hartje winter, wanneer de meeste Klapeksters hun vaste stek bezetten, werden 31 en 43 vogels (voor resp. december en januari) geteld.

Figuur 1. Verdeling van het aantal waarnemingen (staafjes, linkeras) en exemplaren (lijn, rechteras) per maand in de winter van 2010/11.

Wanneer de in de methode beschreven definitie wordt gebruikt komen we uit op 53 winterterritoria. Dit zijn dus de locaties waar in de maanden december en januari tenminste eenmaal een Klapekster is waargenomen. In hoeverre dit de werkelijke situatie benaderd is onduidelijk. Het toekennen van een winterterritorium op basis van een enkele waarneming is mogelijk wat wankel. Zo is het niet geheel onmogelijk dat één Klapekster in meerdere territoria is terecht gekomen. Aan de andere kant zijn er gebieden waar de soort zowel voor als na de veronderstelde periode zijn waargenomen, maar waar geen winterterritorium aan toe is gekend.

Figuur 2. Winterterritoria van de Klapekster in Drenthe in de winter 2010/11 (stippen van klein naar groot 1, 2, 3 en 6 exx.). De open stippen geven de gebieden aan waar de Klapekster voor december of na januari is waargenomen.

Bovendien is het nog steeds goed mogelijk dat er in delen van de provincie Klapeksters worden gemist.

Een schatting tussen de 48 en 58 lijkt daarom acceptabel. Figuur 2 toont de verspreiding. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de gebieden waar winterterritoria zijn vastgesteld. In de afgelopen acht winters is het aantal overwinterende Klapeksters sterk fluctuerend. De aantallen in de winter van 2010/11 passen goed in het beeld van de andere jaren. De jaarlijkse aantallen liggen de laatste jaren grofweg tussen de 30 en 100 overwinteraars, waarbij jaren met meer dan 60 toch wel uitzonderlijk zijn.

Net als voorgaande jaren is het Bargerveen grootleverancier van Klapeksters. Daar werden maar liefst zes winterterritoria vastgesteld. Andere gebieden met meerdere territoria waren het Fochteloeerveen (2), De Haar (2), Hijkerveld (3), het Doldersummerveld (2) en het Dwingelderveld (3). Het zwaartepunt van de verspreiding lag als vanouds in het centrale deel van de provincie. De aanwezigheid van vele heideterreintjes, beekdalen met extensieve graslanden en vrij recente boomaanplant zorgen hier blijkbaar voor gunstige omstandigheden voor de Klapekster. De zuidelijke randzone, de oostelijke rand en het zuidwesten van de provincie bleven nagenoeg leeg. Een verschil met de voorgaande jaren is dat er ook meerdere gebieden in de kop van Drenthe werden bezet.

Waarnemers

Fred van Aalst, Eric Akkermans, Wilfred Alblas, Tim Asbreuk, Jan Bartelds, Bertus Bats, Gerard Beerden, Emiel Bernardus, Ruud van Beusekom, Joli Bipi, Erik Bloeming, Jan Boerhof, Greet Boomhouwer, Sjoerd Boonstra, Cees Bosman, Martijn Bot, Chris Braat, Jos Bredek, Jeroen Bredenbeek, Tjeerd Burger, Hans Dekker, Jan Dijk, Enne van Dijken, Jan Dokter, Lex Duif, Michiel Elderenbosch, Frank Engelen, Daan Ensing, Andre-Willem Faber, Willem-Jan Fontijn, Paul Gelderloos, Gerrit Jan Georg, Harald de Graaff, T. van de Graaf, Henk Hagedoorn, Inge Hagens, Reint Harkink, Jan Harms, Yde van der Heide, Chris Heideveld, Berry en Els Heijman, Reinier Heijs, Elzo Heller, Bertine Hendriks, Jos Hoekserwever, Bob Hogeveen, Bert van 't Holt, Erwin Hooge, Folkert Jan Hoogstra, Rudie Huiting, Piet Imbos, Toke Jansen-Debets, Wouter Jansen, Gejo de Jong, Jan

Bert Kanon, Danny Katerberg, Joop Kleine, Roel Kleine, Alex van der Kloet, Johan Klok, Fred Klootwijk, Kasper Kluiver, Tinus Knegt, KNNV VWG Assen, Herman Kolker, Roland Kooij, Matthias Koster, Chris Lindhout, Jan Lok, Alwin van Lubeck, Guido Meeuwissen, Wieger Meijer, Hans van der Meulen, Mark Meulman, Robert Middelveld, Dina Moes, Hero Moorlag, Pim van Nes, Gert Oelen, Hans Olk, Simon Olk, Jeroen Onrust, Ton Oosterbaan, Klaas Ophoff, Thijs den Otter, Bert Oving, Rens Penninx, Evelien Petstra, Aaldrik Pot, Rene Reekers, Sieds Rienks, W.F. Van de Rijt, Nico Rommes, Jannes Santing, Harm Schadenberg, Karel Schipper, Ton Schoenmaker, Dick Schoppers, Eelke Schoppers, John Schotanus, Thom Schroot, Henk Schut, Herman Sieben, Arjen Siepeling, Andre Sikkema, Rene Smid, John Smit, Johan Somsen, Harry Springer, Harold Steendam, Hans van Stijn, Harry Talen, Wilco van Tellingen, Christiaan Teule, Henri Timmer, Menno Torn, Karin Uilhoorn, Wob Veenhoven,

Grishja van der Veer, Martijn Versluijs, Paul Vertegaal, Frits Vink, Nico Vogelzang, Benny Voorn, Jan Vriend, Jos de Vries, Reinder de Vries, VWG Bargerveen, Edwin de Weerd, Wim Wesseling, Frank van der Wielen, Jan Winters, Marco Witte, Henk Woltjer, Eric van 't Zand en Bertil Zoer.

Arjan Boele van SOVON Vogelonderzoek Nederland wordt bedankt voor het beschikbaar stellen van de waarnemingen die via het BSP-nb zijn binnengekomen.

Oproep

Geef je waarnemingen van Klapeksters ook het komende winterseizoen weer zo veel mogelijk door via de bekende kanalen (www.waarneming.nl, www.telmee.nl, www.sovon.nl of rechtstreeks aan ons).

Hans Olk en Harold Steendam

Tabel 1. Overzicht van gebieden waar winterterritoria van Klapekster zijn vastgesteld (dec/jan). In de lijst zijn eveneens de gebieden opgenomen waar de soort tijdelijk heeft gepleisterd (voor dec en/of na januari).

GEBIED	BIOTOOP	AANWEZIGHEID		
		<dec	dec/jan	>jan
Aekingerzand / Drentse Broek	heide	0	1	1
Anlooerdiepje	beekdal	0	0	1
Ballooerveld	heide/beekdal	1	1	0
Bargerveen	heide	1	6	1
Berkenheuvel	kapvlakte	1	0	0
Berkenrode	hoogveen	1	1	0
Boerenveensche Plassen	heide	0	1	0
Boswachterij Exloo	braakakker	0	1	0
Breevenen	grasland	1	0	0
Broeklanden Langelo	grasland	1	1	0
Bunnerveen	heide/hogveen	0	0	1
De Haar	beekdal/boomaanplant	0	2	1
De Strubben Schipborg	heide	0	0	1
De Tweelingen Schoonloo	heide	1	1	0
De Vossenbergr Wijster	heide	0	0	1
Deutlanden Ermerveen	cultuurland	0	1	0
Doldersummerveld	heide	0	2	1
Drouwenerveen	heide	1	0	1
Drouwenerzand	heide	0	1	1
Duunsche Landen Annen	extensief grasland	0	0	1
Dwingeloosche Heide en Kraloerheide	heide	1	3	1
Echtenerveld / Gijsselterkoelen	heide	1	1	1
Eexterveld	grasland/heide	1	0	1
Fochteloerveen en Esmeer	heide/hogveen	1	2	1
Gasterse Duinen	heide/grasland	1	1	1
Groote Zand Hooghalen	heide	1	1	1
Halkenbroek	beekdal	0	0	1
Halkenveen	hoogveen/heide	0	0	1
Hijkerveld en Diependal	heide	1	3	1

Hingsteveen	heide/veen	1	1	1
Holmers / Zwiggelerveld	heide/beekdal	0	1	1
Holtingerveld en Uffelterveen	heide	0	0	1
Hooge Stoep	heide	1	1	1
Hullenzand / Lentsche Veen	heide	0	1	1
Lange Veen Papenvoort	beekdal/boomaanplant	0	1	0
Leggelderveld	heide	0	0	1
Lunsbergen	boomaanplant	0	1	1
Mantingerzand	heide	0	1	1
Meeuwenplas Smalbroek	heide/hogveen	1	1	1
Mekelenmeer Nieuw-Balinge	heide	1	0	0
Mepper Hooilanden	beekdal	1	1	0
Molenveld Exloo	heide	1	1	1
Nolderveld	heide	0	1	1
Noorderveld Odoorn	cultuurland	1	1	1
Noordsche Veld	heide	1	0	0
Norgerbrug Assen	boomaanplant	0	1	0
Oosterbos	hogveen	1	1	1
Oude Willem	grasland	0	1	1
Peestermaden	grasland	0	1	1
Peizermade	grasland	0	1	0
Polder Matsloot Roderwolde	extensief grasland	1	0	1
Prinsenbos	heide	0	0	1
Reijntjesveld Orvelte	heide	0	0	1
Reitma Elp	beekdal	0	1	1
Saksveld / Eeserveld	heide/boomaanplant	0	1	1
Schapenveld Odoorn	heide	0	1	1
Scharreveld	heide	1	0	1
Schoapvolte Anderen	boomaanplant	0	0	1
Strengen ten W van Borger	boomaanplant	0	1	1
Ter Horsterzand	heide	0	0	1
Westersche Veld van Rolde	heide	1	1	1
Witterveld	heide	0	1	0
Zoersche Landen	moeras/ruigte	1	0	0

Oproep Klapeksterwaarnemingen

Net als voorgaande jaren willen we ook komende winter weer een overzicht van overwinterende Klapeksters in Drenthe maken. De traditie van twee simultaantellingen in december en januari willen we dit jaar voortzetten. Noteer de twee tellingen alvast in je agenda:

17 en 18 december 2011

14 en 15 januari 2012

Het team van www.waarneming.nl is van ons voornemen op de hoogte gesteld en wil de telling ook dit jaar weer landelijk onder de aandacht brengen van hun tellersbestand.

Voor de tellingen zijn we op zoek naar mensen die een gebied of meerdere gebieden willen onderzoeken op de eventuele aanwezigheid van Klapeksters. Potentieel geschikte overwinteringsplekken zijn heidevelden, extensieve graslanden, beekdalen en jonge boomaanplant. Leuk terrein bij jou in de buurt en meedoen? Geef je op bij een van onderstaande contactpersonen. Buiten de genoemde teldata zijn waarnemingen van Klapeksters ook nog zeer welkom. We zien graag de waarnemingen inclusief datum/periode, plaatsaanduiding met kilometerhok (of nauwkeuriger), aantal en biotoop tegemoet.

Hans Olk, Doevenkamp 32, 9401 MD Assen, e-mail: jc.olk@home.nl

Harold Steendam, Ronkelskamp 21, 9468 EM Annen, e-mail: harold_steendam@hotmail.com

GANZEN EN ZWANEN IN DE WINTER VAN 2010/2011

Elk jaar worden in het hele land de pleisterende zwanen en ganzen geteld van september tot en met maart. Een en ander wordt georganiseerd onder auspiciën van SOVON en de tellingen vinden één keer per maand ongeveer gelijktijdig plaats. Uiteraard komen in de meer laag gelegen provincies grotere aantallen voor, maar ook in Drenthe zijn er een aantal belangrijke gebieden die worden geteld. Er zijn weliswaar wel eens veranderingen in het aantal getelde gebieden, maar de meeste telgebieden worden reeds meer dan 20 jaar geteld, waardoor vergelijkingen over lange periodes mogelijk zijn.

Weerbeeld

Na een redelijk warme oktober, met toevallig in het telweekend juist wat vorst, bleef ook november aanvankelijk zacht, met de hoogste minimum temperatuur ooit in die maand. Vanaf eind november kregen we een vroege winter, die zich tot begin januari handhaafde met behoorlijk grote hoeveelheden sneeuw. Vanaf midden januari was het een vrij normale winter met gemiddeld iets hogere temperaturen dan normaal. In Drenthe (en Groningen) was het overigens aanmerkelijk kouder met meer nachtvorst en sneeuw dan in de rest van het land.

Algemeen

Hoewel de ganzen- en zwanentellingen al in de 80er jaren zijn begonnen, is er vanaf de winter van 1997-98 een goed databestand opgebouwd. Daarmee was het afgelopen seizoen de 14^e keer en zijn er vergelijkingen met voorgaande jaren zijn te maken. Overigens is er in het begin nog niet in september geteld. Het aantal getelde gebieden is in de loop der jaren enigszins uitgebreid, maar vertoont toch een redelijk stabiel beeld. In tabel 1 worden de aantallen ganzen en zwanen uit het seizoen 2010/11 vergeleken met het gemiddelde van de 13 jaar daarvoor (1997/98 t/m 2009/10). Om de ontwikkeling in de telresultaten beter te kunnen volgen zijn ter vergelijking ook de resultaten van de laatste 5 (2005/06 t/m 2009/10) weergegeven.

Resultaten

Het winterweer in december heeft duidelijk invloed gehad op de resultaten. Door de sneeuw waren veel binnenweggetjes niet begaanbaar, waardoor enkele tellers hun gebieden niet in konden. Lag het aantal telgebieden in november, januari en februari op 86 en 88, in december werd slechts in 58 gebieden geteld.

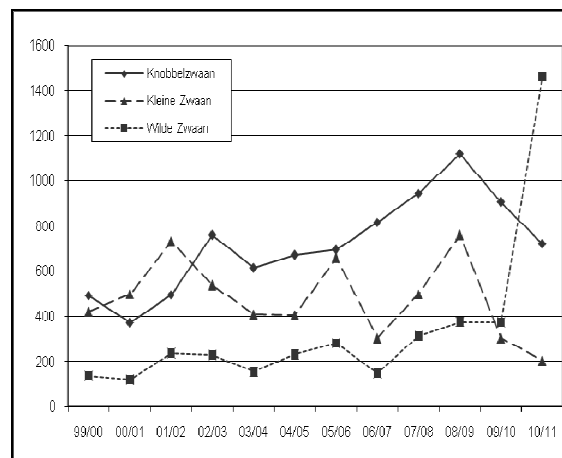
Bij het schrijven van dit artikel waren de gegevens van 1 teller die een redelijk groot aantal gebieden voor zijn rekening neemt, voor het gehele seizoen helaas nog niet binnen. Dit zal zeker van invloed zijn op de totale resultaten.

Knobbelzwanen in Hunzedal (foto Eelke Schoppers)

Soorten

Ten opzichte van de gemiddelden uit de voorgaande jaren nam de **Knobbelzwaan** in het gehele seizoen iets toe, maar door het winterweer in december (en het mede daardoor ook minder getelde gebieden) waren er die maand duidelijk minder.

Figuur 1 Seizoensmaxima Knobbel-, Kleine- en Wilde Zwanen in de afgelopen 12 winters

De seizoenmaxima van beide afgelopen winters maakten een eind aan de steeds stijgende trend (zie figuur 1).

Tabel 1 Overzicht ganzen en zwanen over de periode 1997 t/m 2011.

Voorlopige resultaten van de ganzen- en zwanentelling in Drenthe in het seizoen 2010/11															
n telgebieden	september			oktober			november			december			januari		
	gem 12 jaar	gem 5 jaar	seizoen 10/11	gem 13 jaar	gem 5 jaar	seizoen 10/11	gem 13 jaar	gem 5 jaar	seizoen 10/11	gem 13 jaar	gem 5 jaar	seizoen 10/11	gem 13 jaar	gem 5 jaar	seizoen 10/11
n telgebieden	25	26	26	51	54	66	00	75	88	73	70	58	73	77	86
Knobbelzwaan	08	88	65	207	240	260	385	501	517	526	634	318	608	707	718
Zwarte Zwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	2	1	0
Kleine Zwaan	0	0	0	6	2	1	148	93	23	252	272	23	284	271	115
Wilde Zwaan	1	1	1	3	5	33	40	51	56	65	68	88	147	170	1.463
rietgans spec.	0	1	0	58	103	135	1.042	3.037	1.201	3.720	7.070	3.789	0.130	7.541	3.285
Taigarietgans	0	0	0	5	10	0	308	088	12	400	203	4	030	825	29
Toendriarietgans	0	0	0	661	1.437	7.020	0.800	14.237	34.336	25.316	28.012	36.402	30.114	37.487	81.660
Kleine Rietgans	3	6	0	7	14	23	3	4	4	3	3	9	2	5	3
Kolgans	8	7	0	1.654	3.312	7.772	0.840	12.051	20.754	15.508	17.003	7.199	12.305	15.535	12.747
Grauwe Gans	072	1.229	1.248	962	1.685	2.557	812	2.027	3.258	518	1.232	695	301	1.130	2.215
Soepgans	80	66	109	146	133	216	148	177	276	158	170	65	102	155	202
Indische Gans	0	0	0	1	0	2	1	2	0	1	1	0	1	1	0
Canadese Gans	412	448	861	412	075	836	311	400	809	328	541	677	218	412	500
Brandgans	8	4	10	12	24	12	576	807	1.464	1.034	1.051	280	236	161	598
Nijlgans	202	423	739	540	735	807	490	025	997	400	844	1.014	308	767	1.109
n telgebieden	72	76	88	55	62	60									
Knobbelzwaan	575	788	721	420	548	631									
Zwarte Zwaan	1	1	0	2	2	2									
Kleine Zwaan	410	227	203	101	295	20									
Wilde Zwaan	184	199	1.054	08	189	290									
rietgans spec.	4.682	9.116	1.602	147	946	2									
Taigarietgans	917	47	9	23	49	0									
Toendriarietgans	26.801	35.267	31.783	248	7.600	73									
Kleine Rietgans	5	4	18	1	2	2									
Kolgans	7.564	11.989	14.999	308	2.050	2.139									
Grauwe Gans	350	710	1.502	213	548	1.227									
Soepgans	148	143	224	120	140	182									
Indische Gans	1	1	0	1	1	3									
Canadese Gans	208	386	279	110	218	181									
Brandgans	173	382	207	8	13	154									
Nijlgans	246	512	726	122	306	509									

Weergegeven aantallen uit het telseizoen 2010/11 worden steeds vergeleken met het gemiddelde van de laatste 13 jaar (1997/98 t/m 2009/10); voor september is dat overigens de laatste 12 jaar. Om de ontwikkeling in de telresultaten beter te kunnen volgen zijn ter vergelijking ook de resultaten van de laatste 5 jaar (2005/06 t/m 2009/10) weergegeven.

1.463 en 1.054 vogels, terwijl het vorig maximum op 375 stond. Bij deze soort is sprake van een stijgende trend, maar de aantallen in het afgelopen seizoen waren uitzonderlijk en prachtig voor de tellers. Dat deze aantallen bijzonder waren zie je als we die vergelijken met Friesland en Zeeland, toch geen Zwaanarme provincies. In Friesland werden in januari 257 en in februari 113 Wilde Zwanen geteld en dat is lager dan het langjarig gemiddelde, terwijl in Zeeland de teller in januari bleef steken op 187.

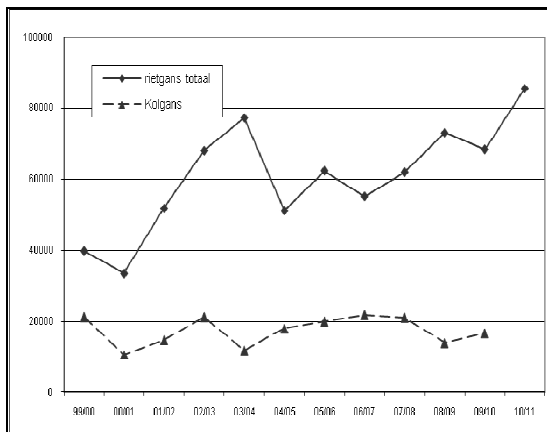
De Rietganzen, waarvan slechts een zeer klein deel Taiga's betreft, het overgrote deel Toendriarietganzen en een enkele Kleine Rietgans, namen in de meeste maanden toe. In januari werd een aantal bereikt van 81.660 ganzen. Dit was ook een nieuw

De aantallen van de **Kleine Zwaan** gingen in Drenthe met aantallen tussen de 20 en 200 licht achteruit, terwijl er aan de Friese IJsselmeerkust op 16 november ruim 2.000 exemplaren werden geteld, een nog niet eerder bereikt aantal.

De **Wilde Zwaan** brak daarentegen in januari en februari alle records met respectievelijk

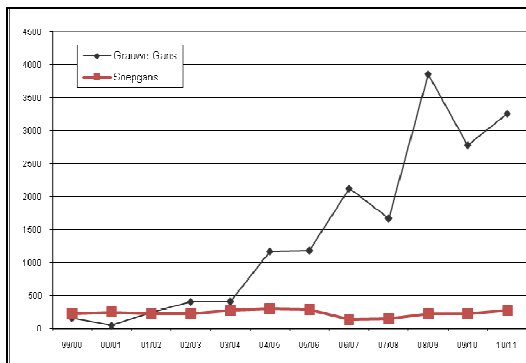
seizoenmaximum. (zie figuur 2). De stijgende trend van deze ganzen heeft zich met in de maanden oktober tot en met januari voorgedaan. In februari en maart lagen de aantallen lager dan gemiddeld, maar in vergelijking met andere delen van ons land is Drenthe nog steeds de Toendraprovincie bij uitstek.

De Kolganzen hadden, met uitzondering van de koude decembermaand, toen grote aantallen naar het zuiden trokken, een redelijk normaal jaar. Op internet circuleerden in december berichten van Franse jagers die spraken van historische dagen. Het seizoenmaximum (zie figuur 2) week evenmin nauwelijks af.

Figuur 2 Seizoensmaxima Rietgans en Kolgans in de afgelopen 12 winters

De Grauwe Gans heeft nog steeds een stijgende trend, terwijl zijn meer gedomesticeerde afstammeling de Soepgans eveneens een licht stijging vertoont (zie figuur 3).

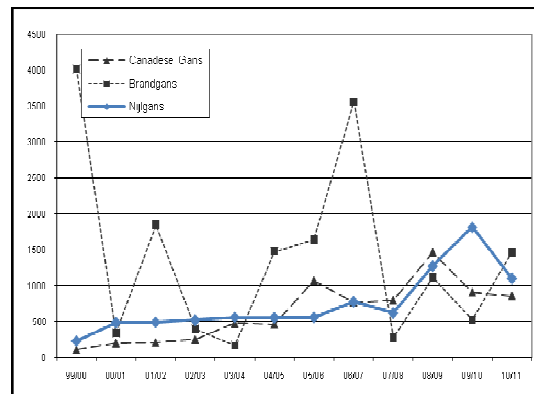
Figuur 3 Seizoensmaxima van de Grauwe en Soepgans in de afgelopen 12 winters

Van de andere zomergans nemen de aantallen van de Grote Canadese Gans nog steeds toe, hoewel dat niet direct is af te lezen aan de seizoensmaxima (zie figuur 4).

In het afgelopen jaar waren er overigens diverse meldingen van de Kleine Canadese Gans, met name in het noorden van de provincie. Mogelijk dat deze meer voorkomt, maar niet direct wordt herkend.

Ook de aantallen Nijlgans groeien ten opzichte van de langjarig gemiddelden.

De Brandgans heeft sterk fluctuerende jaren, maar ook hierbij is sprake van een toenemende trend.

Figuur 4 Seizoensmaxima van de Canadese, Brand- en Nijlgans in de afgelopen 12 winters

Hieronder volgt een trendtabel. De aantallen zijn de gesommeerde aantallen per telseizoen, maar herbergen daardoor veel dubbeltellingen. Als een vogel in alle maanden aanwezig was wordt deze 7 keer geteld. De aantallen mogen dus niet als absolute cijfers worden beschouwd, maar geven wel een aardig beeld van de verschillende soorten in een heel seizoen. Daarmee kun je gemakkelijker trends ontdekken.

Tellers

Met dank aan de volgende ganzen- en zwanetellers: Bertus Bats, Roelof Blaauw, Mart Coenders, Martin Cuperus, Arend van Dijk, Bert Dijkstra, Remco Drewes, Paul Gelderloos en de telgroep Bargerveen, Jan van Ginkel, Jan Grotenhuis, Alex Hoving, Lieve de Jonge, Piet Kerssies, Joop Kleine, Tinus Knecht, Jan Kolhoff, Peter de Kraker, Jan Lok, Anne Hielke van der Meulen, Aswin Mulder, Fred van der Noord, Hans Olk, Simon Olk, Rene Oosterhuis, Janine Philbert, Jan Paul Pruisen, Jaap Ruiter, Jannes Santing, Dick Schoppers, Eelke Schoppers, Henk Sloots, Martijn van Swieten, Paul Verra en Jelle de Vries.

Tellers gezocht

Voor het komende seizoen zijn er nog enkele vacante gebieden. Als je interesse hebt om in het winterhalfjaar één keer per maand Ganzen en Zwanen te tellen kun je met mij contact opnemen: telefoon 0591-382070 e-mail jaap-ruiter@planet.nl.

Jaap Ruiter

Tabel 2. Trendtabel. Totaal aantal getelde ganzen en zwanen per telseizoen over de maanden september tot en met maart incl. dubbeltellingen bij een gemiddeld aantal telgebieden

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11
n telgebieden	60	55	60	66	64	55	69	67	70	67
Knobbelzwaan	2.271	2.986	2.615	3.410	3.022	3.120	4.207	4.048	3.571	3.230
Zwarte Zwaan	14	11	6	1	6	6	10	5	1	5
Kleine Zwaan	1.434	1.697	819	1.223	1.653	877	1.600	1.188	475	385
Wilde Zwaan	471	610	382	634	617	317	855	817	973	2.985
Zwaangans	17	2	0	10	0	1	0	0	0	0
rietgans spec.	19.818	8.389	9.903	8.466	52.251	21.768	25.929	22.605	19.559	15.174
Taigarietgans	5.049	7.059	1.542	3.173	6.584	1.661	160	390	315	50
Toendrarietgans	104.727	145.044	146.467	119.412	80.337	131.611	124.308	134.195	154.246	187.118
Kleine Rietgans	28	1	14	29	24	49	32	15	68	59
Rietgans totaal	129.622	160.493	157.926	131.080	139.196	155.089	150.429	157.205	174.188	202.401
Kolgans	35.009	49.997	28.463	41.510	68.397	66.731	69.287	49.400	64.104	65.610
Dwerggans	7	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Grauwe Gans	491	909	1.715	2.969	4.919	7.517	6.993	13.874	9.642	12.702
Soepgans	1.091	868	1.215	1.545	1.458	696	706	1.110	1.025	1.274
Indische Gans	9	6	4	13	12	4	9	5	1	5
Canadese Gans	1.012	1.270	1.903	2.345	3.170	3.092	3.066	4.086	4.076	4.143
Brandgans	2.958	617	380	1.596	2.791	6.478	618	1.380	1.290	2.725
Nijlgans	1.652	1.359	1.976	2.684	2.698	3.444	3.135	5.914	7.482	5.901

LEDENRAAD SOVON

Kort verslag van de ledenraadvergadering van 18 juni 2011:

- SOVON heeft een nieuwe bestuursvoorzitter: Roelof ten Doesschate.
- SOVON heeft een nieuwe directeur: Theo Verstraal.
- Soort van het jaar: Om beter aan te sluiten bij tellers, publiek en belang ontwikkelt SOVON tezamen met Vogelbescherming een notitie met criteria.
- Hoewel de inkomsten uit projecten (en dus de inkomsten) van SOVON in 2010 wat te wensen overliet, ziet het eerste halfjaar er een stuk beter uit. De jaar-rekening 2010 is goedgekeurd. Voortaan komt er elke vergadering een financieel overzicht op tafel.
- In het vervolg worden meer evenementen tezamen met Vogelbescherming georganiseerd (kostenaspect). Het Vogelfestival nieuwe stijl wordt in 2011 het Vogels van Afrika in het Afrikamuseum.
- Nieuwe Atlas van broedvogels en winter-

gasten. De werkzaamheden starten in 2012. Aanlevering geschiedt in de vorm van regionale teams die teruggekopeld krijgen wat de invoer is. Nadruk ligt op digitale processen. Alleen een populaire versie verschijnt nog op papier als visitekaartje voor het project (en SOVON). SOVON biedt aan om tezamen met Vogelwerkgroepen een Atlasavond te organiseren.

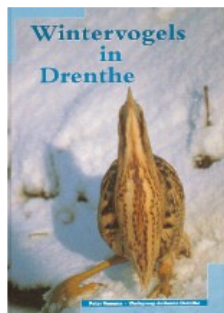
- Samenwerkingsovereenkomst met Vogelbescherming wordt goedgekeurd. Belangrijk om goed te onderscheiden wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Zomertellingen ganzen. Bij de problematiek (en afschot) spelen veel emoties. Wat SOVON betreft gaat het om objectieve gegevens. Lijn blijft dat gegevens welkom blijven, mits verkregen door op SOVON gestoelde werkwijze en procedures. Aparte tellingen door SOVON en door anderen geven het grote risico dat de objectieve SOVON gegevens onderwerp worden van een politieke discussie. De belangenbehartiging voor de ganzen loopt via Vogelbescherming.

Joop Kramer
Lid SOVON-ledenraad Drenthe

WAT IS DE WERKGROEP AVIFAUNA DRENTHE?

De Stichting **Werkgroep Avifauna Drenthe** is op 28 juni 1977 opgericht met als doel het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe. Daarnaast is publicatie van de resultaten van het door de WAD georganiseerde en gestimuleerde onderzoek een belangrijke doelstelling en heeft de WAD de functie van SOVON-districtsraad op zich genomen.

In 1982 heeft de WAD, in samenwerking met de provincie Drenthe, het boek 'Vogels van Drenthe' uitgegeven. Met 'Broedvogels van de provincie Drenthe', in 1996, hebben WAD, SOVON en de provincie Drenthe opnieuw samengewerkt. 'Wintervogels in Drenthe', een boek over vijf jaar wintertellingen in januari (1995-1999), is de nieuwste uitgave van de WAD. Dit boek verscheen eind 2001.

De WAD biedt vogelaars de gelegenheid om in het periodiek 'Drentse Vogels' verslag te doen van hun onderzoek in Drenthe. In de loop van de jaren heeft dit blad bij vogelonderzoekers in binnen en buitenland een uitstekende reputatie opgebouwd. Iedereen die de WAD wil steunen kan dit in de eerste plaats doen door mee te werken aan de diverse vogelonderzoeken. Ook kan iedereen donateur worden voor € 12,00 per jaar (organisaties betalen € 24,00 per jaar). Donateurs ontvangen automatisch 'Drentse Vogels' na uitkomen en betaling van contributie. U kunt zich als donateur aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op bankrekening 3870292 t.n.v. Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel onder vermelding van 'nieuwe donateur'. Graag gehele naam invullen (afkorting wordt niet herkend) en nieuwe donateurs ook graag adresgegevens vermelden.

BESTUURSLEDEN EN COÖRDINATOREN VAN DE

Bestuur:

Sjoerd Boonstra – voorzitter / WAD-website / Nieuwsbrief / ledenraad SOVON

Grasbeemd 19, 9403 MH Assen (tel.: 0592 – 40 91 85; e-mail: s.boonstra@hccnet.nl)

Jaap Ruiter – penningmeester / coördinator ganzen- en zwanentelling

Kwekebosweg 2, 7849 TA De Kiel (tel.: 0591 – 38 20 70); e-mail: jaap-ruiter@planet.nl

Hans Olk – coördinator Drentse vogel van het jaar

Doevenkamp 32, 9401 MD Assen (tel.: 0592 – 31 53 63; e-mail: jc.olk@home.nl)

Eelke Schoppers – coördinator BSP-nb / beheer waarnemingenarchief

Entinge 21, 9472 XJ Zuidlaren (eelke.schoppers@planet.nl)

Harold Steendam - coördinator midwinter watervogeltelling

Ronkelskamp 21, 9468 EM Annen (tel.: 0592 – 27 38 45, e-mail: harold_steendam@hotmail.com)

Coördinatoren:

Remco Drewes – coördinator januaritelling en BMP-E

De Hilde 44, 9472 WG Zuidlaren (tel.: 050 – 311 23 82; e-mail: r.drewes@home.nl)